5.11.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi, HE 107/2026 vp

Lausunto

1. Yleistä

Digi- ja väestötietovirasto on ollut tiiviisti mukana lakipakettia valmistelleen työryhmän työskentelyssä ja valmistautuu omalta osaltaan ehdotusten edellyttämiin laajoihin tietojärjestelmä- ja prosessimuutoksiin osana Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelmaa. Tässä lausunnossa arvioidaan hallituksen esitystä etenkin Digi- ja väestötietovirastolle esitettyjen tehtävien näkökulmasta.

Digi- ja väestötietovirasto kannattaa lainsäädäntöuudistusta. Se sujuvoittaa heti voimaantullessaan kuolinpesien perunkirjoitusvaihetta ja etenkin luo pohjan asiakaslähtöiselle jatkokehittämiselle. Käyttämällä hyväksi kuolinpesän osakasrekisterin tietoja tai Suomi.fi-valtuuksia erilaisten yksityisten ja julkisten palvelutuottajien on tulevaisuudessa mahdollista digitalisoida niitä asiointiprosesseja, joissa kuolinpesät tai niihin kuuluvat henkilöt ovat osallisina. Samalla on kuitenkin realistista ottaa huomioon, että perintökaaren järjestelmä on vanhaa perua ja osassa kuolinpesiä monimutkainen soveltaa. Kuolinpesien varallisuustilanteet ja henkilösuhteet vaihtelevat hyvin suuresti, eikä kaikkien pesien kaikkia asiointitilanteita välttämättä pitkässäkään juoksussa ole mahdollista tai ainakaan kannattavaa digitalisoida. Nykyisten ei-digitaalisten menetelmien säilyminen perunkirjoituksen ja pesänselvityksen vaihtoehtoisina siviilioikeudellisina menettelytapoina mahdollistaa sujuvien digitaalisten palveluiden rakentamisen kuolinpesien valtavirran käyttöön.

Kuolinpesän osakasrekisterin perustamisen myötä julkinen valta tarjoaa uuden perusrekisterin ja aikaisempaa laajemmat palvelut perunkirjoituksen ja pesänselvityksen tietotarpeisiin ja tiedon jakeluun. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, katetaan aiheutuvat kustannukset uudistuksesta koituvilla viranomaissäästöillä ja palvelumaksuilla, eikä hallituksen esityksen valmistelussa tunnistettu tarvetta viranomaisten lisämäärärahaesityksille. Digi- ja väestötietoviraston osalle uudistus ei kuitenkaan tuo ainakaan alkuvaiheessa merkittäviä kustannussäästöjä. Uuden rekisterin ylläpitäjänä ja laajempien palvelujen tuottajana virasto korostaa sitä, että palvelun käytöstä perittävät maksut on asetettava toteutuvan omakustannushinnan mukaisiksi, jotta palvelu voidaan tuottaa kuolinpesille riittävin resurssein ilman palveluaikojen venymistä käyttöönottovaiheen

jälkeen. Hallituksen esityksessä esitettyjä arvioita taloudellisista vaikutuksista Digi- ja väestötietoviraston toimintaan lainsäädännön voimaantullessa virasto pitää realistisina. Digi- ja väestötietovirasto on toimittanut valtiovarainministeriölle oman ehdotuksensa asetuksella säädettävistä palvelun maksuista.

Lakivaliokunta on ehdottanut lausunnossaan eräitä lähinnä teknisiä muutoksia. Digi- ja väestötietovirasto kannattaa niitä siltä osin kuin ne liittyvät kuolinpesien sähköiseen asiointiin.

2. Kuolinpesän osakasrekisterin tietojen käytöstä perittävä perusmaksu

Hallituksen esityksessä laiksi kuolinpesän osakasrekisteristä (35 § 1 ja 2 momentit) on ehdotettu, että evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko voisivat periä maksun Digi- ja väestötietoviraston lisätieto- tai selvityspyynnön perusteella kuolinpesän osakasrekisteriin luovuttamistaan tiedoista. Digi- ja väestötietovirasto voisi vastaanottaa kirkkojen kuolinpesän osakasrekisteriin luovutetuista tiedoista perittävät maksut ja välittää maksut ja maksutiedot tiedot luovuttaneelle kirkolle, jos siitä on Digi- ja väestötietoviraston ja tiedot luovuttaneen kirkon kanssa sovittu.

Valtiovarainministeriö ehdottanee tämän lainkohdan muuttamista niin, että asiakkaalta osakasrekisterin perustiedoista perittävä maksu olisi yksin Digi- ja väestötietoviraston maksu ja kirkot saisivat korvaukset luovuttamistaan tiedoista virastolta. Digi- ja väestötietoviraston asiakasmaksu porrastettaisiin kiintein hinnoin sen mukaan, onko tietoja haettu jommaltakummalta tai molemmilta kirkoilta.

Muutoksen ansiosta maksujen perintään, maksuajan myöntämiseen, maksuvelvollisen määrittelyyn ja maksujen oikaisemiseen liittyvät asiat hoidettaisiin yhdellä luukulla Digi- ja väestötietovirastossa sen sijaan, että asiakas joutuisi ongelmatilanteissa asioimaan lisäksi erikseen kirkkojen kanssa. Lisäksi muutos yksinkertaistaisi Digi- ja väestötietoviraston sekä kirkkojen välistä tiedonvaihtoa maksuihin liittyen. Digi- ja väestötietovirasto pitää sääntelyn yksinkertaistamista edellä kerrotulla tavalla erittäin tarpeellisena.

3. Seurantatutkimus

Hallituksen esityksen mukaan valtiovarainministeriön ehdotetaan lisäksi selvittävän yhteistyössä oikeusministeriön kanssa tarkemmin säännösten vaikutuksia ja toimivuutta viimeistään kahden vuoden kuluttua niiden voimaantulosta. Keskeistä olisi arvioida sääntelyratkaisujen toimivuutta suhteessa niiden pohjalta tuotettuihin palveluihin – esimerkiksi sitä, tulisiko perintökaaren mukaisen osakastietojen julkisen luotettavuuden saavuttamista ilman osakastietojen vahvistamispäätöstä laajentaa, miten osakasrekisterin ja perukirjan vakuutettujen sisältöjen osittainen riippumattomuus toisistaan toimii käytännössä ja onko osakasrekisterin tietosisällön määrittely osunut käytännön tarpeiden kannalta oikeaan. Digi- ja väestötietovirasto pitää tällaisen tutkimuksen tekemistä välttämättömänä valittujen lainsäädäntöratkaisujen toimivuuden varmistamiseksi. Samalla

virasto toteaa tekevänsä vielä lain voimaantulon jälkeenkin merkittävää järjestelmäkehitystyötä Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelman jatkuessa vielä vuoden 2027 loppuun saakka. Jatkokehityksessä otetaan luonnollisesti huomioon uuden toimintamallin ensimmäisinä kuukausina saatava korjaava palaute siinä määrin kuin se on mahdollista ilman lakimuutoksia.

noora.kallio@dvv.fi
Digitaalinen allekirjoittaja: noora.kallio@dvv.fi
Päiväys: 2026.11.02 15:33:53 +02'00'

Noora Kallio
ylijohtaja

Pennanen Nuutti 91166772L
Digitaalinen allekirjoittaja: Pennanen Nuutti 91166772L
Päiväys: 2026.11.02 15:25:52 +02'00'

Nuutti Pennanen
johtava asiantuntija